

Η δημιουργία ενός ναυτικού Homus Technicus

Σκέψεις και συγκρίσεις για τη ναυτική εκπαίδευση σε παγκόσμιο επίπεδο

Του **Νικολάου Γ. Τσίτσου**, Ναυπηγού μηχανολόγου ΕΜΠ, καθηγητή ΑΕΝ Ασπροπύργου

Η Σχολή Εμπορικού Ναυτικού Ασπροπύργου λειτούργησε αρχικά ως Σχολή Εμπορικής Ναυτιλίας (ΣΕΝ) το έτος 1956, σύμφωνα με τις διατάξεις του κωδικοποιημένου νομοθετικού διατάγματος 664 του 1948 περί Σχολής Εμπορικής Ναυτιλίας, του νόμου 1702/20-22 Μαρτίου 1951 και του αναγκαστικού νόμου υπ' αρ. 1864 23 Ιουνίου 1951 ΦΕΚ 184 Α, περί ανεγέρσεως δημοσίων σχολών εμπορικής ναυτιλίας.

Με το Προεδρικό Διάταγμα 9/8-1-1979 (ΦΕΚ 3 Α/79) η σχολή ανήκει στην Ανωτέρα Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Επίσης με το νομοθετικό διάταγμα 99/73 άρθρο 7 (ΦΕΚ 173 Α) οι δημόσιες σχολές εμπορικού ναυτικού ανήκουν στην ανώτερη εκπαίδευση και ονομάζονται Ανώτερες Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού (ΑΔΣΕΝ).

Με το νόμο 2638/1998 (ΦΕΚ 204 Α) ονομάζονται Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού (ΑΕΝ). Βασικό λειτουργικό τους χαρακτηριστικό, παρόλο που ο νόμος 2638/1998 συντέλεσε στην αναβάθμισή τους, είναι το ότι παραμένουν αποκεντρωμένες υπορεσίες του ΥΕΝ.

Γενικώς διέπονται από ένα σύστημα λογικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. (Ολη η εκπαίδευτική διαδικασία στηρίζεται σε έναν καθηγητή, απουσίες, βιβλία ύλης...)

Το ακαδημαϊκό έτος 2001-2002 αντιμετώπισαν και πρόβλημα προσέλευσης σπουδαστών.

Σήμερα λειτουργούν με διατάξεις του νόμου 3450/2005 καθώς και με άρθρα του νόμου 2638/1998, που ακόμη ισχύουν.

Θα προσπαθήσω, αναφερόμενος στις επαγγελματικές δραστηριότητες των αξιωματικών του Ε.Ν., να δώσω μια πρό-

ταση-απάντηση σε ό,τι αφορά το επίπεδο εκπαίδευσής τους. Είναι γνωστό ότι οι αξιωματικοί του Ε.Ν. είναι υπεύθυνοι για ανθρώπινες ζωές επιβατών και πλορώματος. Συνεπώς, η προστασία της ανθρώπινης ζωής εξαρτάται άμεσα από την επαγγελματική τους κατάρτιση.

Διαχειριζόμενοι περιουσίες πολύ μεγάλης αξίας, αναγκάζονται κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες, ενδεχομένως χωρίς βοήθεια, να λάβουν αποφάσεις για την τύχη ανθρώπων, πλοίου και φορτίου.

Πρέπει να γνωρίζουν τη λογική λειτουργίας ολοκληρωμένων συστημάτων και να επεμβαίνουν σε αυτά, π.χ. μηχανοστασίων diesel, ατμοστροβίλων, αεριοστροβίλων, λεβητοστασίων, ψυχροστασίων, πλεκτροστασίων κ.λπ.

Σε σχέση με άλλους τεχνικούς ΑΕΙ - ΤΕΙ, ο χώρος εργασίας τους δεν τους επιτρέπει αυστηρή εξειδίκευση, για παράδειγμα, ένας απόφοιτος ΤΕΙ μπορεί να εξειδικευτεί σε συγκεκριμένο σύστημα παραγωγής ενέργειας. Ο αξιωματικός του Ε.Ν. πρέπει να γνωρίζει το γιατί και το πώς σε πολλά θέματα εις βάθος, για να μπορέσει να επέμβει την κατάλληλη στιγμή. Σε ναυτικά ατυχήματα δεξαμενόπλοιων και πλοίων μεταφοράς επικίνδυνων για τα οικοσυστήματα φορτίων, ο ρόλος τους είναι καθοριστικός.

Πρέπει να έχουν γνώσεις διοίκησης προσωπικού, καθώς και νομικές γνώσεις λόγω των συναλλαγών που εκτελούνται σε παγκόσμιο επίπεδο, και να είναι ενήμεροι για τις συνθήκες και τους κανόνες που ισχύουν για τη ναυτιλία στον διεθνή χώρο. Είναι αυτονότο ότι στελεχώνουν γραφεία εταιρειών που διακινούν υλικά και μηχανήματα για χρήση σε πλοία ή είναι

οι ίδιοι εμπορικοί αντιπρόσωποι. Καλύπτουν θέσεις του Λιμενικού Σώματος, υπηρετούν στο πολεμικό ναυτικό προσφέροντας πολύτιμο έργο.

Εργάζονται σε νηογνώμονες και εκτελούν επιθεωρήσεις, κατέχουν υπεύθυνες θέσεις σε ναυπηγικές μονάδες, είναι υπεύθυνοι για παραπλαβές πλοίων. Απασχολούνται επιπλέον και στην εκπαίδευση.

Εκ των ανωτέρω φαίνεται η συμμετοχή των αξιωματικών του εμπορικού ναυτικού σε όλη την έκταση του ναυτιλιακού τομέα. Παρατηρούμε επίσης ξεκάθαρα ότι ο πλοίαρχος και ο μηχανικός του Ε.Ν. δεν εργάζονται μόνο εντός του πλοίου, αλλά αποτελούν τον σπουδαιότατο κρίκο που συνδέει με την απαραίτητη παρουσία του τους εμπλεκόμενους στον ναυτιλιακό χώρο φορείς σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Σκεφτείτε πόσο αρνητικά επηρεάζεται το τελικό αποτέλεσμα εάν ένας φορέας από το προηγούμενο σχήμα δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των άλλων. Η πολυπλοκότητα των καθημερινών συναλλαγών σε επίπεδο πλοιαρχου ή μηχανικού του Ε.Ν. καθώς και των ειδικών συνθηκών μέσα στο πλοίο επιβάλλει τη δημιουργία ενός όσο γίνεται «πιο ολοκληρωμένου» Homo Technicus.

Ο τεχνικός αυτός θα πρέπει να εκπαιδευτεί έτσι ώστε να γνω-

ρίζει γιατί επεμβαίνει, τι αποτέλεσμα θα επιφέρει ο δράση του, πώς θα διορθώσει και γιατί. Επίσης να σχεδιάσει, ενδεχομένως και να κατασκευάσει, να ενημερώσει το επιτελείο της εταιρείας του, και όλα αυτά σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Η γνώση του πώς και γιατί είναι, σε τελική ανάλυση, εκείνη που θα μας οδηγήσει στο τελικό αποτέλεσμα με τον βέλτιστο, τεχνικά και οικονομικά, τρόπο.

Είναι σαφές από τα προηγούμενα ότι έναν τέτοιο τεχνικό δεν είναι σε θέση να τον δημιουργήσουν τα σχολεία μέσως στάθμης, τύπου ΤΕΕ και ΙΕΚ.

Ας δούμε όμως πώς αντιμετωπίζεται το πρόβλημα σε άλλες χώρες.

Nαυτική Ακαδημία στο Kings Point στη Νέα Υόρκη των ΗΠΑ:

- Από το ίδιο σχολείο αποφοιτούν οι αξιωματικοί για Π.Ν. και Ε.Ν.
- Οι καθηγητές έχουν αυξημένα ακαδημαϊκά προσόντα.
- Οργάνωση σε τομείς π.χ. Τομέας Μαθηματικών και Επιστημών (Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία κ.λπ.), Ναυτιλιακών Μεταφορών, Μηχανολογίας και άλλοι.
- Εκπαίδευση επί πλοίου.

Santierul Naval Constanta S.A. Constanta Shipyard

Dock	Dry Dock no.1	Dry Dock no.2	Floating Dock no.1	Floating Dock no.2
Maximum capacity	200,000 dwt	140,000 dwt	15,000 dwt	40,000 dwt
Length, m	350	350	138	180
Width, m	58	48	23	32
Depth, m	10	10	4	6
Cranes	2 x 480 t 1 x 120 t 2 x 16 t	2 x 120 t 1 x 50 t	2 x 8 t	2 x 15 t

Your only alternative for docking up to Suezmax and Capesize vessels in Black Sea!

Address: Incinta port nr. 1, 900900, Constanta, Romania

Tel. +40 241 505 500; Fax: +40 241 611 651

repairs@snc.ro; marketing@snc.ro; www.snc.ro

- Εκπαίδευση κατά τη διάρκεια των σπουδών σε πυρόσβεση, κολύμβηση, πρώτες βοήθειες, επιβίωση σε υδάτινο περιβάλλον.
- Στους αποφοίτους παρέχει Bachelor.

Ναυτική Ακαδημία στη Ρουμανία:

Υπάγεται στο σύστημα ανώτατης πολυτεχνικής εκπαίδευσης από το 1954. Προμηθεύει τα στελέχη του Π.Ν. και του Ε.Ν. στη Ρουμανία.

Ναυτική Ακαδημία Τουρκίας:

Παρέχει στους αποφοίτους αξιωματικούς καταστρώματος και μηχανής Bachelor of Science. Είναι συνδεδεμένη με το πανεπιστήμιο.

Στη Νορβηγία εδρεύει το National Technical University, το οποίο παρέχει Master of Science και δέχεται σπουδαστές με Bachelor of Science για ναυτικές σπουδές.

Στη Λετονία υπάρχει η Latvian Maritime Academy με τα εξής προγράμματα: Για αξιωματικούς καταστρώματος, για αξιωματικούς μηχανής, στους αυτοματισμούς πλοίων, πρόγραμμα στο Port Manager, πρόγραμμα Master's Degree στο Mechanical Engineering, πρόγραμμα διδασκαλίας από απόσταση (Distance learning).

Η Ακαδημία ανήκει στην ανώτατη εκπαίδευση.

Στη Σιγκαπούρη η εκπαίδευση των αξιωματικών παρέχεται στο Πολυτεχνείο της Σιγκαπούρης.

Η Massachusetts Maritime Academy (MMA) εκπαίδευει για καριέρα στην ξηρά και τη θάλασσα. Οι σπουδές διαρκούν 4 έτη και παρέχει στους αποφοίτους Bachelor of Science.

To Vestfold University College, στη Νορβηγία, έχει και τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών. Παρέχει πιστοποιητικά A' πλοιάρχου και A' μηχανικού Ε.Ν.

Η Nicola Vaptsarov Naval Academy, στη Βουλγαρία, εκπαίδευει τους αξιωματικούς του πολεμικού και εμπορικού ναυτικού. Έχει πρόγραμμα στο Navigation και το Ship Engineering, διαρκείας 5 ετών, και παρέχει MSc.

Η Antwerp Maritime Academy, στο Βέλγιο, η οποία υπάγεται στο υπουργείο Παιδείας της χώρας. Η Ακαδημία είναι «συνδεδεμένη» με το πανεπιστήμιο. Οι αξιωματικοί καταστρώματος εκπαίδευονται για 4 έτη και αυτό της μηχανής για 3.

Στον Καναδά έχει την έδρα του το Marine Institute.

Με το πρόγραμμά του παρέχει απλά πιστοποιητικά για αξιωματικούς καταστρώματος και μηχανής και καταλήγει σε τίτλους Bachelor και Master. Τα μαθήματα γίνονται και από απόσταση.

Στη Ρωσία οι σπουδές για αξιωματικούς καταστρώματος διαρκούν 6 έτη και για τους αξιωματικούς μηχανής 5 έτη.

Τα ιδρύματα είναι πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

To Australian Maritime College είναι πανεπιστημιακό επιπέδου, με τους εξής τομείς: Maritime Engineering, Maritime Business και Maritime Operations. Ανάλογα με τα προγράμματα που θα παρακολουθήσουν, οι σπουδαστές λαμβάνουν Bachelor Degree, Master, Ph.D ή ειδικά πιστοποιητικά.

Αξίζει εδώ να αναφερθεί ότι υπάρχει η Διεθνής Ένωση Ναυτιλιακών Πανεπιστημίων (IAMU) με μέλη από χώρες όπως

Τουρκία, Ιαπωνία, Αίγυπτος, Αυστραλία, Αγγλία, ΗΠΑ, Ρωσία, Ρουμανία και άλλες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από την έρευνα που διεξήχθη, προκύπτουν για τις Σχολές Πλοιούρχων και Μηχανικών Ε.Ν. τα εξής:

- Οι Ναυτικές Ακαδημίες σε πολλές χώρες του κόσμου εκπαίδευουν αξιωματικούς του εμπορικού και του πολεμικού ναυτικού στον ίδιο χώρο.
- Οι Ναυτικές Ακαδημίες ή είναι πανεπιστήμια ή είναι συνδεδεμένες οργανωτικά με τα πανεπιστήμια και παρέχουν Bachelor, Master, ακόμη και Ph.D.
- Στη Ναυτική Ακαδημία οι σπουδαστές λαμβάνουν τα βασικά πιστοποιητικά ναυτικής ικανότητας σύμφωνα με τις απαιτήσεις της STCW.
- Πολλές Ακαδημίες είναι συνδεδεμένες με τα υπουργεία Παιδείας των χωρών τους.
- Σε πολλές Ακαδημίες τα έτη σπουδών είναι 4 ή 5, ακόμη και 6 (π.χ. Ρωσία, Βουλγαρία, Γαλλία, ΗΠΑ) - προφανώς ένα πρόγραμμα τριών ετών δεν επαρκεί για μεταλλικειακές σπουδές στις Ναυτικές Ακαδημίες.
- Το εκπαιδευτικό προσωπικό τους αποτελείται από αξιωματικούς καταστρώματος και μηχανής και αποφοίτους πανεπιστημίων. Η έρευνα στα επιτελεία των σχολών έδειξε πως τα τυπικά προσόντα αυτών είναι αυξημένα.
- Η εκπαίδευση των αξιωματικών μηχανής και καταστρώματος γίνεται και σε άλλους τομείς, όπως Maritime Business, Port Operations.
- Απόφοιτοι ναυτικών σχολών μπορούν να απασχοληθούν και σε άλλους παρεμφερείς τομείς στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα.
- Πολλές σχολές του εξωτερικού εφαρμόζουν σύστημα εκπαίδευσης από απόσταση (Distance learning) ή σε τμήματα βασικής εκπαίδευσης είτε σε ειδικά προγράμματα εκπαίδευσης ναυτικών σε θέματα ασφαλείας που καθορίζει η STCW.
- Η εκπαίδευτική διαδικασία των «ειδικών σχολείων» γίνεται από τα ίδια ιδρύματα.
- Πολλές σχολές έχουν στη διάθεσή τους ειδικά πλοία για την εκπαίδευση των σπουδαστών (π.χ. Ναυτική Ακαδημία MMA των ΗΠΑ, Ναυτική Ακαδημία Τουρκίας και άλλες).
- Είναι σχεδόν γενικευμένο το σύστημα εκπαίδευσης με προσομοιωτές.
- Σχεδόν σε όλες τις σχολές υπάρχει εκπαίδευση στη θάλασσα με ταξίδια των σπουδαστών περισσότερο από μία φορά και για αρκετούς μήνες.

Είναι σαφές από τα αναφερθέντα ότι πρέπει να ακολουθηθεί και στις δικές μας ναυτικές σχολές και σπουδές αυτό που παρατηρείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση και γενικότερα στις ανεπτυγμένες χώρες σε παγκόσμιο επίπεδο. Εκτιμώ πως το δικαιούται η μεγάλη ελληνική εμπορική ναυτιλία.